

FEDERALE OVERHEIDSDIENST WERKGELEGENHEID, ARBEID EN
SOCIAAL OVERLEG

Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk.

Advies nr. 148 van 23 oktober 2009 (bevestigd op 18 december) over het ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van diverse bepalingen betreffende de vorming, de bijscholing en de deskundigheden van de preventieadviseurs van de interne en externe diensten voor preventie en bescherming op het werk.

I. VOORSTEL EN MOTIVERING

Bij brief van 3 juni 2009, gericht aan de voorzitter van de Hoge Raad PBW, heeft de Minister van Werk het advies van de Hoge Raad gevraagd over het ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van diverse bepalingen betreffende de vorming, de bijscholing en de deskundigheden van de preventieadviseurs van de interne en externe diensten voor preventie en bescherming op het werk. (PPT/PBW – D 109 bis – BE 683)

Het Uitvoerend Bureau heeft in de vergadering van 19 juni 2009 het onderzoek van dit ontwerp en de voorbereiding van het advies aan een commissie ad hoc toevertrouwd.

De commissie ad hoc D109 bis “vorming preventieadviseurs” is samengekomen op 4 en 18 september 2009.

Het Uitvoerend Bureau van de Hoge Raad besliste op 6 oktober 2009 om het ontwerp van koninklijk besluit voor advies voor te leggen aan de plenaire vergadering van de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk van 23 oktober 2009. (PPT/PBW - D109 bis – 458)

Na fijnstelling van de adviestekst werd deze laatste tijdens de vergadering van 18 december 2009 van de Hoge Raad bevestigd.

Dit ontwerp van koninklijk besluit heeft tot doel een aantal bepalingen van diverse besluiten die de vorming, de bijscholing en deskundigheden van de preventieadviseurs betreffen, te wijzigen.

De wijziging van het koninklijk besluit van 17 mei 2007 betreffende de vorming en de bijscholing van de preventieadviseurs is enerzijds ingegeven door de unanieme vraag daartoe van de sociale partners binnen de Hoge Raad voor preventie en bescherming op het werk, anderzijds door de in de loop der tijd gevraagde inlichtingen in verband met een aantal bepalingen van dit besluit.

II. ADVIES UITGEBRACHT DOOR DE HOGE RAAD TIJDENS ZIJN VERGADERING VAN 23 OKTOBER 2009 (bevestigd op 18 december 2009)

De Hoge Raad brengt een eenparig advies uit over dit ontwerp van koninklijk besluit.

A. Algemeen standpunt van de Hoge Raad PBW

De Hoge Raad verheugt zich over de bepalingen van het ontwerp van koninklijk besluit die rekening houden enerzijds met zijn advies nummer 109 gegeven op 27 oktober 2006 en anderzijds met de unanieme vraag van de sociale partners, dat op 2 juni 2008 verzonden werd naar mevrouw de Minister betreffende het koninklijk besluit van 17 mei 2007 betreffende de vorming en de bijscholing van de preventieadviseurs van de interne en externe diensten voor preventie en bescherming op het werk.

Evenwel stelt de Hoge Raad vast dat het ontwerp van koninklijk besluit ook bepalingen bevat die fundamenteel indruisen tegen zijn visie op de aanvullende vorming.

De Hoge Raad acht het ook aangewezen om een overleg te voeren met alle inrichters van de aanvullende vorming teneinde duidelijkheid te verschaffen over de verschillende mogelijkheden van aanbod en structuur van de vorming, te komen tot een eenduidige interpretatie van de toelatingsvoorwaarden, de financiële aspecten onder de loep te nemen en samenwerkingsverbanden en synergieën te stimuleren.

Aanvullend karakter

De Hoge Raad is van mening dat het aanvullend karakter van de vorming van de preventieadviseurs behouden moet worden.

De Raad acht het niet aangewezen om de opleiding van preventieadviseurs geheel te verwerken in een algemene basisopleiding aan universiteiten of hogescholen.

De opleiding tot preventieadviseur is immers in geen enkel opzicht te vergelijken met een basisdiploma maar heeft tot doel het verwerven van praktijkgerichte vaardigheden en kennis met het oog op een directe toegang tot de functie van preventieadviseur in een interne of externe dienst.

Enkel een specifieke aanvullende vorming biedt hiertoe voldoende garanties.

Dit geldt in het bijzonder voor de multidisciplinaire basismodule.

Een dergelijk systeem van aanvullende vorming is bevorderlijk voor een bedrijfspraktijk waarbij enkel werknemers met een zeker niveau en na enkele jaren ervaring worden aangesteld als preventieadviseur.

Een vorming in een basisopleiding zou ertoe leiden dat jonge pas afgestudeerden meteen al over de wettelijke vereiste kwalificaties beschikken.

En op die wijze een verdringingseffect zouden creëren ten aanzien van investeringen in vorming en opleiding van kaderleden tot preventieadviseur.

De Hoge Raad acht het wenselijk en bevorderlijk voor de multidisciplinaire werking om deze cursussen te bevolken met kandidaten met uiteenlopende achtergronden en ook met toekomstige preventieadviseurs van zowel niveau I, niveau II, als arbeidsgeneesheren.

De Hoge Raad is van mening dat het aanvullend karakter voor wat de specialisatiemodules betreft minder absoluut is.

De organisatoren van de gespecialiseerde modules kunnen ook nu al studenten vrijstellen van de onderdelen van het curriculum die reeds verworven werden in vroegere universitaire opleidingen.

Op die wijze kunnen specialisatiemodules geheel of grotendeels ingepast zijn in een gespecialiseerde academische basisopleiding.

B. Opmerkingen artikel per artikel

Artikel 1

Dit artikel vervangt het opschrift van Onderafdeling II door: “Toelatingsvoorwaarden en geïntegreerde vorming”.

De Hoge Raad herhaalt dat het nodig is om overleg te plegen met de organisatoren van de aanvullende vorming voor preventieadviseurs, betreffende de toelatingsvoorwaarden voor de vorming.

Zoals ook bij het algemene standpunt vermeld, blijft de Hoge Raad voorstander van het aanvullend karakter en gekant tegen de zogenaamde “geïntegreerd vorming”.

Alhoewel dergelijke opleiding erg waardevol is, kan ze nooit in de plaats komen van een aanvullende vorming die vooral gericht is op het vormen van personen met het oog op het opnemen van de functie van preventieadviseur.

Artikel 2 (dat artikel 4 van het koninklijk besluit van 17 mei 2007 vervangt)

Artikel 4 wijzigt of preciseert de toelatingsvoorwaarden.

Artikel 4, §1:

Het artikel 4§1 bepaalt dat de kandidaten die houder zijn van een masterdiploma van een universiteit of een masterdiploma van hoger onderwijs op universitair niveau worden toegelaten tot de aanvullende vorming van het eerste niveau.

Hierbij wordt bepaald wat onder “hoger onderwijs op universitair niveau” moet verstaan worden.

artikel 4, §2:

Artikel 4§2 voorziet de mogelijkheid voor preventieadviseurs met een vorming niveau II en een aantal jaren ervaring om de specialisatiemodule niveau I te beginnen; deze regeling vervangt het systeem van de zogenaamde “overgangscursus” om het niveau I te verwerven.

De bestaande eis van 5 jaar ervaring *als preventieadviseur niveau II* wordt versoepeld door te stellen dat de kandidaten minstens vijf jaar praktische ervaring moeten bezitten in een interne of externe dienst, ook al is dit niet als preventieadviseur. Deze ervaring wordt bovendien niet langer geattesteerd door de AD TWW, het attesteren door de werkgever volstaat.

De Hoge Raad stelt voor om in de Franse versie “les candidats porteurs...” te schrijven in plaats van “les candidats qui sont porteurs”.

De Hoge Raad stelt voor om de tekst (artikel 4, §2, 1st lid) als volgt aan te passen:

“In afwijking van §1 worden de kandidaten... toegelaten ...”.

Op deze manier wordt duidelijk dat houders van een getuigschrift niveau II en een masterdiploma onmiddellijk kunnen starten aan de opleiding niveau I. De ervaringsvoorwaarde is op hen niet van toepassing.

De tweede alinea voorziet, zoals eerder gevraagd door de Hoge Raad, in een afwijking van de voorwaarden voor kandidaten die de specialisatiemodule van niveau I willen volgen omwille van de overgang van hun werkgever naar groep A.

artikel 4, §3:

Artikel 4, §3 introduceert een “geïntegreerde vorming” van preventieadviseurs. Aan de universiteiten en hogescholen wordt de mogelijkheid geboden om de vorming niveau I te integreren in een vorming waarvan het curriculum ook de bescherming van het milieu en de kwaliteitsborging bevat.

Met deze paragraaf heeft de Hoge Raad een fundamenteel probleem, daar deze afwijking van aard is het aanvullend karakter van de opleidingen teniet te doen.

Deze paragraaf is “op maat” geschreven van één inrichter van aanvullende vorming.

De Hoge Raad vraagt daarom om deze paragraaf te schrappen.

Artikel 4, §4 en §5:

Deze paragrafen bepalen de toelatingsvoorwaarden tot de aanvullende vorming van het tweede niveau en voorzien een afwijking hierop voor personen die beschikken over de “basiskennis” en ervaring hebben in een interne dienst.

Artikel 3 (dat artikel 8, alinea 3 van het koninklijk besluit van 17 mei 2007 vervangt)

Dit lid bepaalt dat de organisatie en de omkadering van de specialisatiemodule van het eerste niveau van universitair niveau moet zijn.

Andere inrichters komen in aanmerking als er een duurzaam samenwerkingsakkoord met een universiteit of hogeschool is.

De Hoge Raad stelt voor om dit artikel te herformuleren (opsplitsen in 2 zinnen) om op de 2 volgende elementen de aandacht te vestigen:

- de universiteiten en “hogescholen op universitair niveau” kunnen aanvullende vormen van niveau 1 organiseren, met of zonder samenwerking met “instellingen”;

- de “instellingen” mogen eveneens dergelijke vormingen organiseren maar enkel in samenwerking met en onder verantwoordelijkheid van de universiteiten of de “hoge scholen op universitair niveau”.

Tekstvoorstel:

“De inrichters van de aanvullende vorming van het eerste niveau zijn universiteiten en hogescholen op universitair niveau. Instellingen die een duurzaam samenwerkingsakkoord in dit verband hebben afgesloten kunnen eveneens op vraag en onder verantwoordelijkheid van deze universiteiten en hogescholen op universitair niveau de aanvullende vorming van het eerste niveau organiseren.”

De Hoge Raad herinnert ook aan zijn standpunt met betrekking tot artikel 8, 2de lid van het koninklijk besluit van 17 mei 2007.

Deze bepaling legt op dat een inrichter naast de basismodule minstens één specialisatiemodule moet organiseren.

Vanuit de logica van een modulaire opbouw moet het echter mogelijk zijn om de modules afzonderlijk aan te bieden.

De vrees dat teveel inrichters enkel de basismodule zouden aanbieden is ongegrond.

Sommige inrichters zijn waarschijnlijk zelfs beter geplaatst om bijvoorbeeld de multidisciplinaire basismodule aan te bieden dan een gespecialiseerde instelling.

De Hoge Raad verwijst ook naar zijn algemeen standpunt over het overleg met de inrichters.

Artikel 4 (dat artikel 10, alinea 2 van het koninklijk besluit van 17 mei 2007 vervangt)

Met dit artikel wordt duidelijk gemaakt dat ook de basismodule moet afgesloten worden met een evaluatie.

De Hoge Raad stelt dat niet enkel de kennis maar ook de vaardigheden moeten geëvalueerd worden en stelt daarom voor:

- aan punt 1 en 2 in de Franse tekst «*les compétences*» en in de Nederlandse tekst «*de vaardigheden*» toe te voegen;
- in punt 3° «*la rédaction et*» in de Franse tekst en «*het opstellen en*» in de Nederlandse tekst te schrappen.

Artikel 5 (dat artikel 28, alinea 2 van het koninklijk besluit van 17 mei 2007 vervangt)

Dit artikel wijzigt een aantal praktische aspecten in verband met het recht en de plicht van de preventieadviseurs om zich te vervolmaken.

Betreffende de aspecten “recht en verplichting”:

De Hoge Raad acht het wenselijk dat het koninklijk besluit principieel vermeldt dat de bijscholing een recht en tevens een verplichting is voor alle personen die de functie van preventieadviseur bekleden, en dat artikel 27 van het koninklijk besluit van 17 mei 2007 in die zin

wordt geherformuleerd, waar dit thans enkel als een element in het organisatorisch kader van bijscholingen wordt gesitueerd.

Samen met de bevoegde overheden en de opleidingsinstellingen inzake arbeidsgeneeskunde moet bekeken worden hoe een gelijkaardige bijscholing van de preventieadviseurs-arbeidsgeneesheren verplicht kan worden.

Betreffende de vermelding in het koninklijk besluit van een minimale duur voor de verplichte bijscholing:

De Hoge Raad meent dat het noodzakelijk is dat een preventieadviseur zich op continue wijze bijschoolt.

Het vastleggen van een minimum aantal uren heeft voor- en nadelen.

Het voordeel is dat een duidelijke richtlijn gegeven wordt over de tijd die een preventieadviseur zou moeten kunnen vrijmaken voor het volgen van opleidingen.

Nadeel is dat het ook tot gevolg zal hebben dat een aantal preventieadviseurs op zoek gaat naar opleidingsuren zonder hieraan een nuttige invulling te geven.

Daarnaast zou ook zelfstudie gerealiseerd op verzoek van het Comité PBW moeten gevaloriseerd kunnen worden.

Daarom stelt de Hoge Raad volgende regeling met betrekking tot de verplichte jaarlijkse bijscholing voor:

- “ofwel volgen de preventieadviseurs jaarlijks een bijscholing met betrekking tot minstens twee vaardigheden of kennisgebieden zoals opgesomd in bijlage II van het koninklijk besluit van 17 mei 2007;
- ofwel volgen de preventieadviseurs jaarlijks bijscholingen met een minimale totale duur van 3 dagen.

Studieopdrachten op verzoek van het Comité PBW kunnen in aanmerking genomen worden voor deze bijscholing.

De preventieadviseurs maken melding van de gevolgde bijscholingen in het jaarverslag van de interne dienst voor preventie en bescherming.”

De Hoge Raad zal deze systemen van bijscholing na een periode van twee jaar evalueren.

De inhoud en duur van de bijscholing wordt vermeld in het jaarverslag van de interne dienst voor preventie en bescherming zodanig dat het comité PBW hierop controle kan uitoefenen.

De Hoge Raad vraagt bovendien om bovengenoemde bepalingen inzake de bijscholing van de preventieadviseur op te nemen in artikel 23 van het koninklijk besluit betreffende de interne dienst voor preventie en bescherming, dat de rechten en plichten van een preventieadviseur inzake vervolmaking regelt.

Artikel 6 (dat artikel 29 van het koninklijk besluit van 17 mei 2007 vervangt)

Met dit artikel wordt het ook andere organisaties dan de organisatoren van niveau I en II mogelijk gemaakt om bijscholing te organiseren.

De Hoge Raad verheugt zich over de verbetering die wordt aangebracht door het ontwerp van koninklijk besluit (voortaan mogen met name de opleiding van BES, PreBes, ARCoP ook als bijscholing meetellen).

De Hoge Raad betreurt echter dat talrijke organisatoren van waardevolle opleidingen/bijscholingen (voorbeeld: Rode Kruis, ingenieursvereniging) nog niet door het ontwerp van koninklijk besluit worden beoogd.

De Hoge Raad stelt voor dat organisatoren die niet vermeld worden in het ontwerp van koninklijk besluit, punt 1° tot 6° ook de mogelijkheid krijgen de bijscholing te organiseren.

Deze organisatoren zijn echter verplicht vóór de start van een initiatief, de inhoud, de datum, plaats en tijdsduur te melden aan de AD HUA (Algemene Directie "Humanisering van de Arbeid").

De AD HUA voorziet hiertoe een eenvoudig elektronisch aanmeldformulier op de website en bezorgt maandelijks een lijst van aanmeldingen aan het Uitvoerend Bureau van de Hoge Raad, dat de aangemelde initiatieven al dan niet goedkeurt.

Het Uitvoerend Bureau zal vervolgens beslissen of het initiatief al dan niet kan worden toegelaten in het kader van de bijscholing van preventieadviseurs.

De AD HUA zorgt ervoor dat de website voorziet in een geactualiseerde lijst van goedgekeurde initiatieven.

Artikel 8 (wijzigt artikel 22, §1° alinea's 2 en 3 van het koninklijk besluit van 27 maart 1998 EDPBW)

De bepaling die oplegt dat een preventieadviseur pas met de leiding van een interne dienst bij een werkgever van groep A kan belast worden wanneer hij minimum twee jaar ervaring heeft als preventieadviseur in een interne dienst wordt geschrapt.

De Hoge Raad had hierom verzocht en is het eens met deze schrapping.

Daarnaast wordt een bepaling toegevoegd die eerst twee jaar ervaring eist in een interne dienst of externe dienst van de personen die een geïntegreerde vorming hebben genoten en dus afstuderen als preventieadviseur.

Gezien de Hoge Raad eerder in zijn advies vraagt om de geïntegreerde vorming te schrappen wordt deze tekst zonder voorwerp en vraagt de Raad dus ook de schrapping van artikel 8, 2° van het ontwerp van koninklijk besluit.

Artikel 11(vervangt artikel 22 van het koninklijk besluit van 27 maart 1998 EDPBW)

De huidige bepalingen van artikel 22 leggen de vorming vast van onder andere de preventieadviseurs deskundig op gebied van ergonomie, arbeidshygiëne of psychosociale aspecten van de arbeid.

Het ontwerp van koninklijk besluit stelt wijzigingen voor en een nieuwe overgangsregeling voor personen die reeds de functie uitoefenen maar niet voldoen aan de opleidingsvoorwaarden.

Betreffende het artikel 22, §1, 1°, inzake de preventieadviseur deskundig in de arbeidsveiligheid:

De in het Frans gestelde tekst laat uitschijnen dat de academisch gevormde ingenieur geen aanvullende vorming van het eerste niveau zou moeten hebben.

De Hoge Raad stelt voor om dit artikel 21, §1, 1° als volgt te herformuleren:

"en ce qui concerne la sécurité au travail, être ingénieur de formation académique ou ingénieur industriel et fournir la preuve qu'il a terminé ...";

Betreffende het artikel. 22, §1, 2°, inzake de preventieadviseur deskundig in de arbeidsgeneeskunde:

De Hoge Raad vraagt dat de administratie de opmerkingen geformuleerd door de Belgische Beroepsvereniging van Arbeidsgeneesheren zou willen onderzoeken en het ontwerp aanpassen aan die elementen welke steekhoudend blijken.

Betreffende artikel. 22, §1, punt 3 ergonomie, het punt 4 bedrijfshygiëne en punt 5 psychosociale aspecten:

De Hoge Raad stelt voor om aan de drie jaar ervaring toe te voegen dat het moet gaan om minstens 1000 uur per jaar ervaring in het betrokken domein.

De Hoge Raad vraagt om voor de disciplines ergonomie en arbeidshygiëne de voorwaarde van een masterdiploma relevant aan de discipline te behouden en de tekst van het koninklijk besluit betreffende de externe diensten PB op dit punt dus niet te wijzigen

Betreffende artikel. 22, §1, punt 5 psychosociale aspecten:

De Hoge Raad acht het wenselijk dat er meer toelichting komt over de basisdiploma's die door deze bepaling worden beoogd. De Raad acht het met name wenselijk dat het duidelijk zou zijn of de master in criminologie of in arbeidswetenschappen al of niet door deze beschikking worden beoogd.

Betreffende het artikel 22, §2:

De Hoge Raad vraagt een overgangsregeling in drie niveaus in functie van de datum van indiensttreding van de betrokken PA (preventieadviseurs):

- PA in dienst getreden na 1 januari 2004 worden geacht te voldoen aan alle voorwaarden voorzien in het huidige artikel 22 van het koninklijk besluit externe diensten voor preventie en bescherming;
- PA in dienst getreden na inwerkingtreding van het koninklijk besluit van 27 maart 1998 betreffende de externe dienst maar vóór 1 januari 2004 kunnen beroep doen op de overgangsregeling voorzien in het ontwerp van koninklijk besluit. Artikel 22, §2, b) moet dan wel voorzien in een master op universitair niveau. De PA ergonomie in dienst vóór 1 januari 2004, met een erkenning als Europees ergonoom, voldoet eveneens aan de opleidings- en ervaringvoorwaarden.

Wat dit laatste betreft, stelt de Hoge Raad voor BREE door CREE (Centre for Registration of European Ergonomists) te vervangen en de referentie naar HETPEP te schrappen, zoals BES (Belgian Ergonomics Society) vraagt, en derhalve de in het Frans gestelde tekst als volgt aan te passen “...*qui disposent d’un agrément européen d’ergonome valable dispensé par le CREE (Centre for Registration of European Ergonomists).*” en de in het Nederlands gestelde tekst: “...*die beschikken over een geldige erkenning als Europees Ergonoom verleend door CREE (Centre for Registration of European Ergonomists).*”.

- PA in dienst getreden vóór de inwerkingtreding van het koninklijk besluit van 27 maart 1998 betreffende de externe diensten voor preventie en bescherming en die niet voldoen aan de voorwaarden van artikel 22, kunnen geregulariseerd worden op individuele basis na een unaniem positief advies van de Vaste Operationele Commissie van de Hoge Raad.

Artikel 13 (overgangsbepaling):

Artikel 13 van het ontwerp van koninklijk besluit regelt de situatie van personen die al een vorming zijn gestart onder de vroegere toelatingsvoorwaarden.

De Hoge Raad vraagt te preciseren welke inschrijvingsdatum in dit artikel bedoeld wordt: de inschrijvingsdatum voor de aanvullende basisvorming of de bijkomende specialisatievorming en quid wanneer de twee vormen het voorwerp uitmaken van eenzelfde aanvullende globale vorming.

Artikel 14 betreffende de termijn van inwerkingtreding van het ontwerp koninklijk besluit:

De Hoge Raad stelt vast dat de inwerkingtreding van het ontwerp koninklijk besluit voorzien op 1 september 2010 samenvalt met het gewone begin van de cursussen van verschillende opleidingorganisatoren.

De Hoge Raad vraagt dat het ontwerp van koninklijk besluit vroeg genoeg (ruimschoots vóór 1 september 2010) in het Belgische Staatsblad wordt gepubliceerd om de opleidingsorganisatoren toe te laten zich op het nieuwe koninklijk besluit voor te bereiden, (opmaken van hun erkenningsdossier, publiciteit voor de cursus enz.) rekening houdend met de vakantieperiode.

C. Bijkomende opmerking van de Hoge Raad die niet behoort tot rechtsgrond van het ontwerp van koninklijk besluit:

Betreffende de interne dienst en de externe dienst voor preventie en bescherming op het werk heeft de Hoge Raad de bedoeling om de verdeling van de verschillende werkgeverscategorien (groepen A, B, C, D) en het minimum van het takenpakket te heroverwegen.

De Hoge Raad meent dat een goede basisopleiding voor alle preventieadviseurs noodzakelijk is.

De Hoge Raad stelt vast dat meer en meer preventieadviseurs de basisopleiding van 40 uur zoals voorzien in artikel 22 en volgende van het koninklijk besluit van 17 mei 2007 betreffende de opleiding van PA, volgen.

De Hoge Raad meent dat dit nog meer gestimuleerd zou moeten worden en neemt zich ook voor om een evaluatie te maken van het systeem van de basisopleiding. In die zin neemt de Hoge Raad zich voor te onderzoeken of deze basisopleiding niet moet worden verplicht in alle ondernemingen zonder opgeleid preventieadviseur.

De Hoge Raad vraagt ook dat de verplichte inhoud in een meer uitgewerkt programma/curriculum zou gegoten worden om aldus meer richting te geven aan de inrichters.

De Hoge Raad is ook overtuigd van de noodzaak van een goede basisopleiding inzake welzijn van de hiërarchische lijn in ondernemingen.

De Hoge Raad stelt dan ook voor om naar analogie met de basisopleiding van preventieadviseurs werk te maken van een opleiding voor hiërarchisch verantwoordelijken.

III. BESLISSING

Het advies aan mevrouw de Minister van Werk bezorgen.